

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

MAIG DE 1995 * N° 216

Eleccions

Un complet resum dels resultats obtinguts pels partits a Sant Llorenç, Son Carrió i la zona costanera, tant a l'Ajuntament com al Parlament de la Comunitat Autònoma, tot comparant-los amb les eleccions municipals celebrades fins ara en el poble. Inclou també els índex de participació.

Quatre

Un utensili inventat per dos joves picapedrers artanencs, n'Antoni Massanet i en Bartomeu Lliteras, que facilita molt la feina d'encofrar, tant si es tracta d'anelles, com cantells o llindars.

Una eina patentada que, a baix preu, pot servir d'ajuda als professionals llorencins.

Això era...:

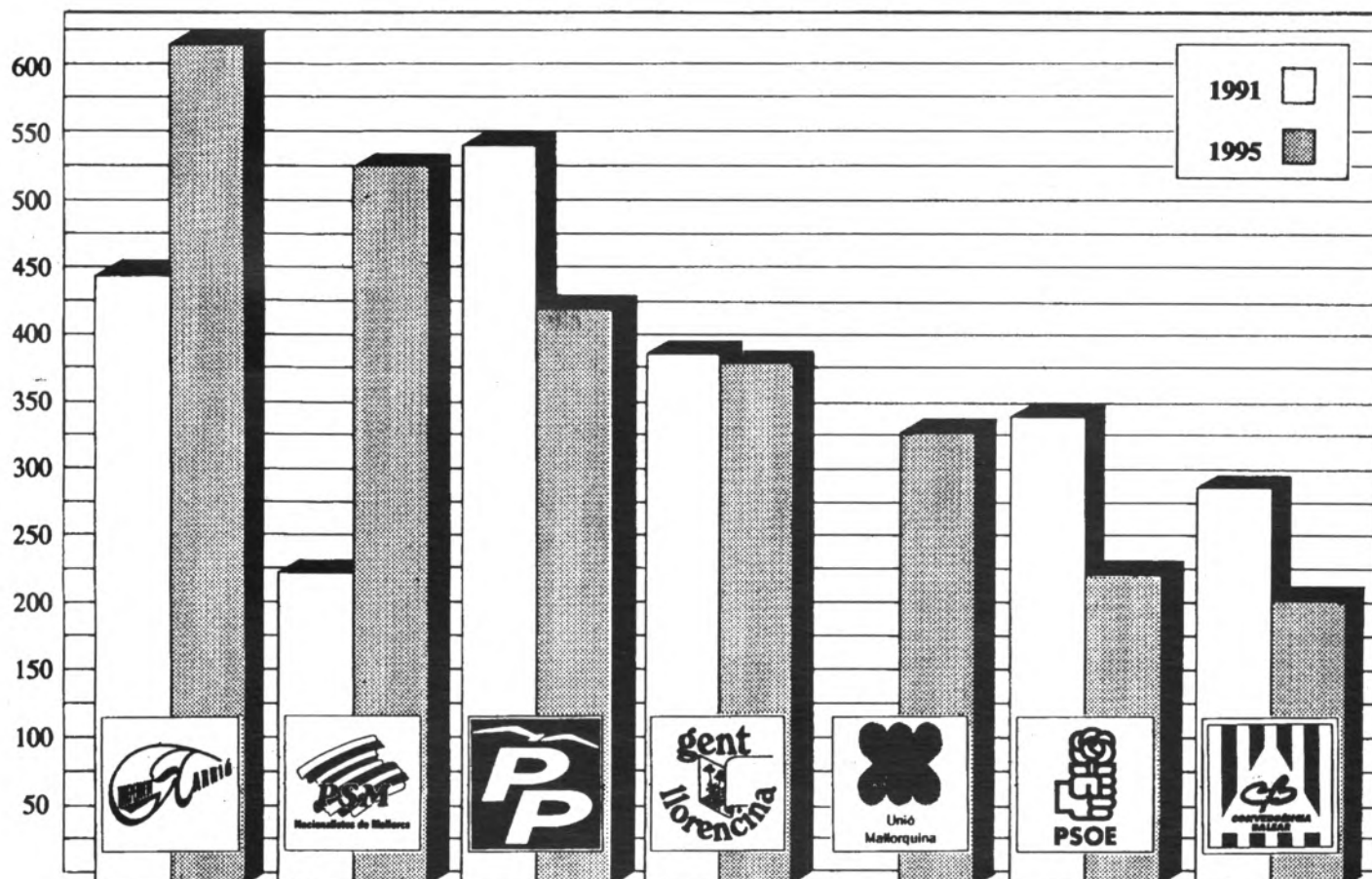
Una nova secció de Xisca Santandreu i Josep Cortès que compararà dues fotografies, una actual i l'altra antiga, tirades des del mateix indret, a fi de comprovar gràficament l'evolució -o, si és el cas, el grau de conservació- que ha tingut el nostre poble durant la segona meitat del segle.

Leeds

Un emocionant article redactat des d'Irlanda pel nostre corresponçal al Regne Unit, en Pere Josep Santandreu.

I, a més...

Les seccions habituals de *Batec*, *El temps*, *Suplement literari*, *Si lleu...*, *Demografia...*

Les eleccions municipals

Les eleccions municipals celebrades el 28 de maig han donat uns resultats que poden resultar sorprenents si els comparem amb els de 1991, però que no ho són tant si prenim per base l'actuació dels diferents grups polítics que es presentaven. Segons la nostra opinió, han estat el GISC i el PSM els qui més han treballat durant la campanya, amb contactes personals amb molta gent, i també els qui mantingueren una actuació més coherent durant la legislatura anterior; per contra, el PSOE ni tan sols va fer mitin, i el representant de CB ha estat un dels centres de la majoria de les crítiques dels llorencins.

Potser un dels trets que més cridi l'atenció sigui la clara victòria del grup de Son Carrió, que ha sabut aglutinar entorn seu les esperances dels seus veïns, en contraposició als candidats llorencins, que destaquen més per les ganes d'anar davant que no per la seva vocació de modernització del municipi. En aquest sentit, mentre a Sant Llorenç els vots s'havien de repartir entre sis candidatures, els de Son Carrió ho havien de fer només entre dues, amb les previsibles conseqüències que s'han donat. Des d'aquí volem donar la nostra enhorabona al Grup Independent de Son Carrió, i en especial a Mateu Puigròs, vertader artífex de la seva victòria electoral.

Per això, no només cal reconèixer al grup de Son Carrió el dret a tenir la batlia per haver estat el més votat, sinó que, a la pràctica, la decisió està en les seves mans, ja que una unió de tots els llorencins enfront dels carrioners -com insistentment demanen alguns que no han sabut assumir els resultats- no seria coherent amb la línia ideològica de què bravegen dels partits. Els carrioners han guanyat, i a ells els correspon decidir si pacten amb la dreta -rebutjant el PSM i el PSOE- o si ho fan amb l'esquerra -deixant de banda el PP i el GELLO-. I una vegada clarificada la seva posició, seran ells els qui decidiran qui ha d'esser el batle, perquè és el seu dret i la seva força.

Dins l'àmbit del nucli urbà de Sant Llorenç també cal donar l'enhorabona al PSM, per haver estat la llista més votada a totes les taules del poble, amb gairebé 150 vots d'avanatge en relació al segon classificat, el Partit Popular. Els nacionalistes recuperen, per tant, el regidor que havien perdut a les anteriors eleccions. De la seva actuació durant els vinents quatre anys dependrà que el puguin conservar -o augmentar-, o no.

Molt elevat ha estat també el nombre de votants, sobretot a Son Carrió, que s'ha atracat al 90%, i el sensible augment dels de la costa. Potser sia aquesta una de les claus de la victòria del GISC, que ha sabut convèncer els seus partidaris de la necessitat d'acudir a les urnes.

En definitiva, unes bones eleccions, amb molta participació, cap denou digne de menció i amb un resultat concordants amb la feina feta pels grups. La feina fàcil ja està feta. Ara ve el més difícil: mantenir l'esperança dels llorencins i els carrioners.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36.

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Maig de 1995. Número 216.

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació Cultural Flor de Card

CIF: G07606185

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

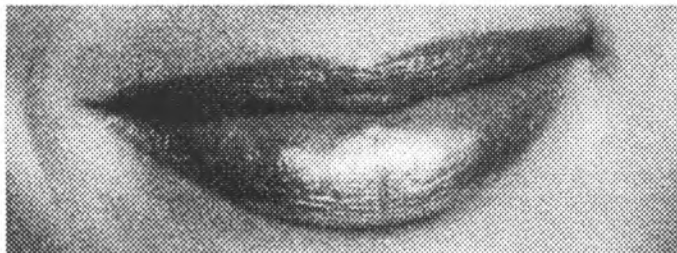
Guillem Soler

COL.LABOREN

Josep Cortès	Els resultats	Portada
	Els resultats	4
	Consultori	10
	Bartomeu Brunet	15
	Tal dia com avui	21
	Això era i no és	24
Guillem Pont	Els quatre clotets	3
	Afegitó	21
Diversos	Batec	6
Nicolau/Simonet	Demografia	8
Amador Calafat	Tabac	9
PSM	Agraïment	9
Jaume Galmés	Pensaments de maig	11
Isidre Martínez	En la son dels prats	12
Josep Lluís Aguiló	La redempció de Narcís	14
Massanet/Lliteras	Quatre	16
OCB	Diada per la llengua	17
Pere Josep Santandreu	Leeds	18
Josep Galmés	Tercera Edat	19
Ignasi Umbert	El dia després	20
	Secretaria	
UM	Agraïment	20
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	23
Isabel Nicolau	Distribució	

1.- De l'any internacional

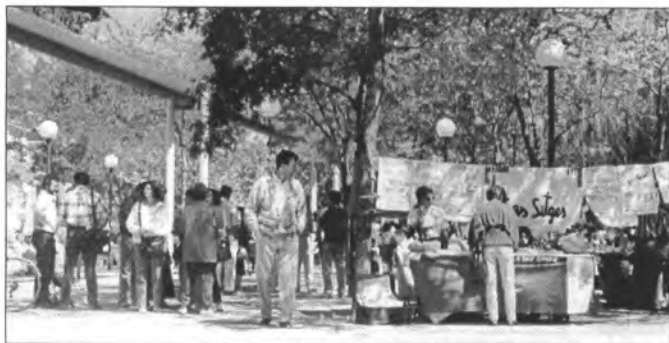

Gairebé tothom està d'acord en què els anys internacionals, dedicats de manera oficial a diverses causes i motius (l'any de la dona, dels infants, de la pau...) no serveixen per res. Normalment res no canvia després d'haver passat l'any de dedicació. Algun discurs més o menys sonat i protocolari, algun titular en els diaris, algun comentari... i si hi ha sort, tal vegada un polset de conscienciació.

Amb tot i amb això, enguany resulta ésser l'any internacional de la tolerància. Segons Alcover-Moll, *"TOLERÀNCIA. f. Acció de tolerar. Especialment: a) Disposició a admetre en els altres una manera de pensar, de creure, d'obrar diferent de la nostra."*

Ben mirat no ens vendria gens malament una bona saó, encara que solament fos local, d'aquest concepte.

2.- De reforçaments i utopies

Dia 6, abans d'anar a la cadena per la llengua, i després de la insistència per part dels organitzadors, Ses Sitges muntà una paradedeta a la tradicional trobada d'Escoles Mallorquines.

Resultà un matí assolellat i agradós perquè tinguérem ocasió de veure per on es mou la gent que treballa en aquest context, i de saludar un bon grat de vells amics.

La sorpresa, agradable sorpresa, fou comprovar que en altres tres dels "stands" presents a la mostra es feia referència a Ses Sitges.

De tornada -el pensament mai no s'atura- em vaig sentir satisfet pel dia i orgullós per la referència.

La lluita és dura i llarga però, de banda els reforçaments provinents dels nins, els més valuosos pel que tenen de directes i sincers, resulta ben motivador comprovar com altres, sense amagar res, utilitzen una feina que és pròpia. Potser en el fons és el més sincer dels reconeixements: un reconeixement que no és de paraula ni d'omissió, sinó d'obra.

3.- De bell nou

"Ja hi tornam ésser!, eleccions cada dos per tres per no canviar res... tot són gastos que pagam entre tots", si fa no fa és el que diu el meu veí amb un to que mostra certa deixa inequívoca d'indignació.

No n'hi ha per tant -intent argumentar-, si es valora la il·lusió com a font de vida, el que semblava un disbarat, es relativitza. Esta bé renovar, encara que sigui cada quatre anys i de manera efímera, la il·lusió en un futur millor. I si això sona massa fort, haurem de convenir en què, almanco, és bona la curiositat per saber el què passarà:

- Com s'organitzaran les persones elegides?
- Quina implicació de la comunitat se cercarà?
- Quines metes i prioritats s'establiran?
- Com es conjugarà el difícil equilibri entre els interessos personals (en el terme hi ha persones "amb molta força") i els generals?

Tot un munt d'interrogants, de qüestions obertes que també ajuden a viure.

I el veí em mira. I en la mirada li llegesc clarament "Quines pardalades diu aquest!"

M'agradaria moltíssim que les coses sortissin bé.

Que poguéssim arribar a l'orgull de sentir-nos llorencins.

(Entre altres coses perquè m'emprenya moltíssim haver de donar tantes vegades la rao al veí).

4.- De metes i finalitats

No record l'autor, però ho re-escrigué fa poc en Biel Mesquida a la seva habitual darrera pàgina dels dijous en el "Diario de Mallorca".

Certament és una frase per a la reflexió.

I després de reflexionar, analitzar --> planificar --> actuar.

"Només la lluita per la memòria, per la bellesa, pel medi, farà que els humans d'aquí a mil anys puguin tenir un món més habitable".

Guillem Pont

AJUNTAMENT DE SANT LLORENÇ

	1979	1983	1987	1991	1995				
					S. LLORENÇ	S.CARRIÓ	COSTA	TOTAL	%
GISC	389			451	37	459	133	629	22'46
PSM		308	432	237	486	6	42	534	19'07
PP		984	773	549	337	47	52	436	15'57
GELLO				393	323	8	52	383	13'68
UM		513	355		325	2	12	339	12'11
PSOE	342	332	397	350	177	6	45	228	8'14
CB				295	197	6	10	213	7'61
Blancs					29	4	-	33	1'18
Nuls					4	-	1	5	0'18
TOTAL					1915	538	347	2800	

PERCENTATGE DE VOTANTS

	S.LLORENÇ	S.CARRIO	COSTA	TOTAL	1979	1983	1987	1991
ELECTORS	2415	616	665	3696				
VOTANTS	1915	538	347	2800				
TOTAL	79'3	87'3	52'2	75'7	66'6	72'5	77'8	74'7

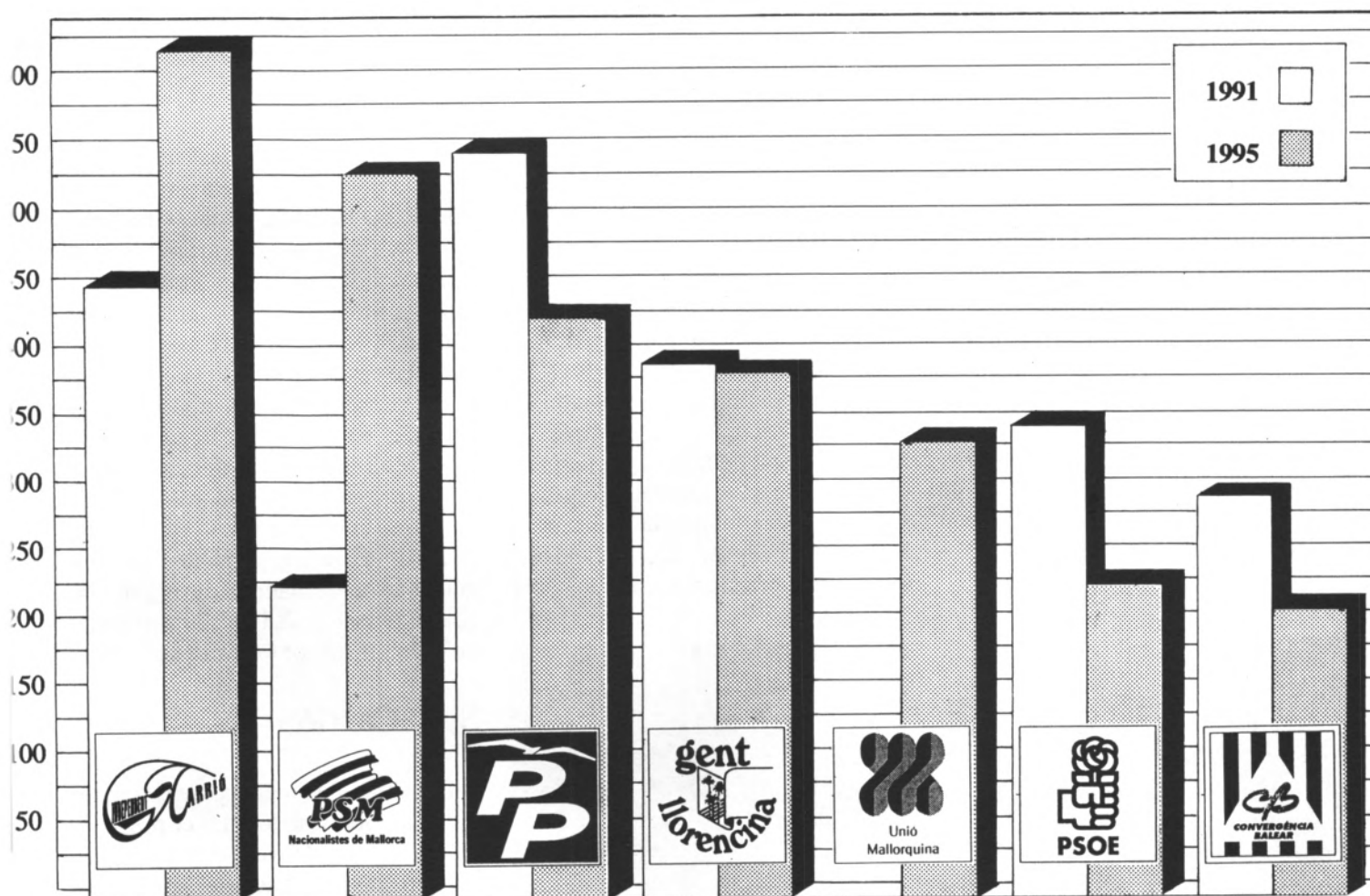
DISTRIBUCIÓ DELS ESCONS

	1	2	3	4
GISC	629	315	210	157
PSM	534	267	178	
PP	436	218	145	
GELLO	383	192		
UM	339	170		
PSOE	228	114		
CB	213	107		

NOTA: El 1991, el PP es va presentar en coalició amb UM, Gent Llorencina es va presentar com UIM, CB e va presentar com a CDS.

PARLAMENT DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA

	SANT LLORENÇ	SON CARRIÓ	COSTA	TOTAL
PP	779	239	120	1138
PSM	523	126	51	700
UM	277	52	23	352
PSOE	133	59	85	277
CB	137	9	6	152
IU	6	9	26	41
VERDS	6	19	15	40
ALTRES	12	2	5	19
Blancs	23	8	5	36
Nuls	8	-	3	11
TOTAL	1904	523	339	2766

NOTES

El 1991 el Partit Popular es va presentar en coalició amb Unió Mallorca
 El 1991 Gent Llorençina es va presentar com a Unió dels Independents de Mallorca
 El 1991 Convergència Balear es va presentar com a Centre Democràtic i Social

Eleccions

Veient que les eleccions s'acostaven, els partits polítics del municipi varen organitzar els seus mitins. Hi va haver un partit que no en va fer, els altres, a correcció, varen aprofitar els darrers dies de campanya per fer la seva festa i aplegar vots. Tal vegada per això durant els dies de campanya hem pogut trobar els caps de llista pel mercat o pels carrers del poble repartint bolígrafs, encenedors, alfabegues... etc. A tots els mitins hi va haver una participació de gent, a qualcun més que a altres, que anaven a escoltar el "sermó"... o tal vegada a sopar. El PP celebrà el seu mitin a la Sala Rigal, Convergència Balear al pati de Ca Ses Monges, Unió Mallorquina va fer la seva xerrada a la Rectoria i va ésser el primer en encetar el pastís, el PSM també volgué presentar el seu programa amb una mica de festa, i ho celebrà a l'escola nova, igual que Gent Llorencina.

Flor de Card també es va voler afegir al barullo i muntà una taula rodona, que fou moderada pel periodista de TVE a les Balears Ricard Pla.

Degut a les eleccions, pareix que el poble està ja al mes d'agost celebrant les festes, perquè podem trobar una gran propagada electoral penjada en l'aire pels principals carrers del poble. Tot aquest esclat acabà el dia 28 de maig, amb la participació de la gent aportant el seu vot a les urnes.

Sort als governants.

Cadena per la llengua

Dissabte, dia 6 de maig, a les 6 de l'horabaixa, a Ciutat va haver-hi un acte a favor de la llengua catalana, organitzat per l'O.C.B. (Obra Cultural Balear). L'acte consistia en una cadena humana des de la Rambla fins a la plaça de les Drassanes, on es troba la seu del Govern Balear. Allà, moltes de les corals de Mallorca, cantaren juntes la Balanguera i també llegiren el Manifest, que fou entregat poc després al Sr. Bartomeu Rotger "Conseller de Cultura del Govern Balear".

La participació a Palma fou molt nombrosa, hi havia gent de tots els pobles de Mallorca, unes trenta mil persones. Des d'aquestes pàgines volem fer esment de la poca participació de la gent de Sant Llorenç. Podria ésser per la poca informació a les escoles, escola d'adults, escola de música, etc. Caldria prendre mostra d'un poble

veïnat, que l'Ajuntament pagà un autocar perquè la gent hi participàs i pogués assistir-hi. A veure si ens movem per defensar la nostra identitat.

Piscina

A la fi dia 19 de maig s'inaugurà la piscina, i deim a la fi no pel temps que empraren en la construcció, sinó tot al revés perquè feia prou temps que estava acabada, i aquest dia tot es va posar a punt per tan magne esdeveniment. El Sr. Verger "President del CIM" i el Sr. Vaquer "batle de Sant Llorenç" feren un petit parlament i donaren per inaugurada la piscina. Tot seguit, una seixantena d'al.lots l'estrenaren, i mentrestant la gent major, que no va tenir tant de coratge de tirar-se a l'aigua, ho va celebrar amb un refresc preparat per l'Ajuntament. A partir d'ara les persones que vulguin banyar-se hauran de pagar cinquanta pessetes. A la piscina hi haurà un monitor disponible a la gent.

Son Carrió

El passat 4 de maig començaren les festes de Son Carrió amb el pregó de Maria Antònia Oliver, escriptora manacorina. Hi va haver el tradicional concurs de pintura, al qual s'hi presentaren uns 60 quadres i se n'exposaren una vintena. El guanyador fou en Sebastià Massanet, d'Artà.

Degut a la ventada, la participació a la verbena va esser magra. Aquest any varen venir els Gossos, Gual Permanent i, com esclat gros, Lax'n Bus-to, tota una verbena de rock català que va estar molt bé per part dels grups, i els assistents s'ho passaren d'allò millor, els que hi assistirem, és clar!

També poguérem ballar ball de bot el dissabte dia 13 amb els grups de la comarca. Dins el programa de festes va haver-hi un dia dedicat a l'esport, als infants, al vells, etc.

Per acabar les festes hi va haver el concert de la Banda a l'Església i la ja tradicional Fira Ramadera, on hi va haver una multitudinària participació. El grup filatèlic *Gent Cardassana* també hi organitzà una exposició.

Aigües netes

A la placeta de *ca na Pisca* i per inaugurar les aigües netes, l'Ajuntament instal·lat un brollador (subvenzionat des del Consell Insular), i de passada ha canviat el trespol. També ha llevat els dos bancs que hi havia, on podien seure les padrines que acompanyaven els seus néts a jugar o els enamorats que de vesprada hi festejaven. Quasi tothom troba que no eren necessaris aquests canvis.

Com que estàvem prop de les eleccions, els polítics locals varen assistir a l'acte. En Joan Verger, na Pilar Ferrer i en Miquel Vaquer varen esser els encarregats de destapar *sa fonteta*. Després, l'Ajuntament convidà el poble a una mica de refresc, i els veïnats, que estan molt contents de "sa fonteta", feren bunyols per a tots.

Globus

Quasi mig centenar de globus s'aplegaren durant la darrera setmana d'abril i els primers dies de maig per celebrar la III Regata Internacional de Globus "Badia de Cala Millor". La prova fou organitzada per l'Associació Hotelera de Cala Millor, els Ajunta-

ments de Sant Llorenç i Son Servera, IBATUR, el CIM i Sa Nostra, a més d'algunes aportacions d'empreses privades. Els organitzadors comptaren amb la col·laboració dels serveis de Meteorologia de Palma i de la torre de control de l'aeroport.

La gran quantitat de globus permeté veure, entre altres, el globus més gros del món, propietat de Mallorca Baloons, i molts d'altres vinguts de països com EEUU., Alemanya, Suïssa, França, Lituània... Dins els mateixos actes se celebrà una mostra filatèlica a l'oficina de correus de Cala Millor, organitzada juntament amb l'Associació filatèlica "Gent Cardassana".

Ciclisme

Na Margarida Fullana s'ha convertit en una de les grans animadores del pilot ciclista en les diverses proves i campionats que se celebren arreu de la geografia nacional. Com ja coneixen els lectots de Flor de Card, "La Gace

la de Sant Llorenç" passà a formar part de l'equip "Kona Meam si torn" per disputar proves de Mountain Bike. Na Marga, en el seu primer any dins aquesta especialitat, ha aconseguit uns èxits que molt poca gent esperava: una segona posició en el trofeu *Open Coronas*", a Burgos, i un primer lloc a Palma (IV Trofeu Ciutat de Palma).

Tot i els èxits que ha aconseguit, na Marga no ha volgut deixar el món de la bicicleta de roda prima, i ha continuat disputant algunes proves. Recentment participà a la volta internacional a Mallorca per femines, i malgrat no aconseguir un lloc molt destacat a la classificació final (16^a), fou la primera mallorquina classificada.

Futbol

Un cop acabada la lliga a la 3ª Divisió Nacional de futbol, és l'hora de fer un poc de balanç esportiu. L'equip granoter ha aconseguit la fita que s'havia marcat: la permanència, tot i que en algun moment de la lliga pareixia que ho tindria més complicat.

Dins les files del Cardassar hi ha un dels màxims golejadors del campionat, en Jaume Casals, que ha aconseguit 17 gols. Tal vegada la part més desagradable ha estat els més de 50 gols que ha encaixat la porteria llorencina, i les lesions que han castigat l'equip.

RECTIFICACIÓ

El poema que acompanyava la ressenya de l'exposició d'en Toni Pascual estava equivocat. A continuació us el tornam passar, demanant perdó a en Toni.

Pobres armes té el pintor
una taca a l'orella
un estel a la butxaca
pobres defenses té el pintor
una quimera dedins
una paleta dafora.
De quin color són els somnis?
I els àngels?
I les banyes dels dimonis?
Demanau-l'hi al pintor.

J.Domenge, J.Fullana
F.Ramon i D. Sánchez

DEFUNCIONS

Dia 3 de maig ens va deixar na Isabel Riera Salas, na *Bet Pellera*, una dona molt popular que feia de brodadora. Que la vegem en el Cel.

El dia 5 de maig va morir a Sant Llorenç n'Àngela Riera Bauzà, de malnom *Castella*, als 60 anys d'edat. Feia de brodadora. Al Cel sia.

Dia 9 de maig va morir en Bartomeu Brunet Riera, *Busco*, qui havia estat batle de Sant Llorenç entre 1983 i 1987. Tenia 64 anys. Descansi en pau.

Tres dies més tard, el dia 12, va morir el llorençf Jaime Soler Sansó, als 76 anys d'edat. Que el vegem en el Cel.

Dia 14 va trobar la mort a Cala Millor l'alemany Friedrich Bernd Schulze, de 51 anys. Al Cel sia.

Dia 16 va morir a Son Carrió en Hans Joachim Bühner, a l'edat de 55 anys. Descansi en pau.

L'endemà va deixar aquest món a Sant Llorenç en Joan Llull Adrover, *Corona*, a l'edat de 83 anys. Feia de foraviler. Que el vegem en el Cel.

Dia 18 de maig va morir el llorençf Bartomeu Roig Gomila, a l'edat de 81 anys. Al Cel sia.

Dia 20 li va tocar el torn a Rita Ingeborg Semmler, una alemanya de 66 anys que estava a Cala Millor. Descansi en pau.

Dia 22 de maig, per acabar la ratxa de defuncions, va morir na Catalina Llodrà Vaquer, *Petona*, als 82 anys d'edat. Que la vegem en el Cel.

NAIXEMENTS

Dia 7 de maig va néixer a Son Carrió na Maria del Mar Martínez Artigues, filla d'en Pedro i na Maria. Enhorabona.

Dia 4 de maig els llorençins Antoni Fuster i Maria Riera tingueren una nina i li posaren per nom Maria Magdalena. Que tot els sigui enhorabona.

NOCES

Dia 13 de maig feren l'esclafit a Sant Llorenç la llorençina Margalida Torres Sancho i en Gabriel Gayà Salvà, de s'Horta. Enhorabona i que prest tinguin al.lots, si convé.

COMUNIONS

La fotografia superior és de Bernat Brunet Llinàs, que va combregar el dia 30 d'abril.

I aquesta és d'en Bartomeu Brunet Estarellas, que ho va fer el dia 7 de maig.

La de la pàgina següent correspon a dos germans, na Maria Eugènia i en Jordi Jaime Esteva, que també combregaren el dia 7 de maig.

La nostra més cordial enhorabona a tots els qui celebraren una festa tan entranyable.

XXIV ESCOLA D'ESTIU A MALLORCA DEL 21 AL 25 D'AGOST A MONTUÏRI

Per una escola arrelada al medi,
de qualitat,
participativa,
alegre i compartida

VINE, T'ESPERAM EL QUART MINVANT D'AGOST

Informació als telèfons 646040 i 273747

Dia mundial sense tabac

Consell Insular de Mallorca

Comissió d'Acció Social i Sanitat
Servei d'Acció Social

La celebració del Dia Mundial sense Tabac l'any 1994 tingué com a lema "Els mitjans de comunicació a l'ajut d'una societat sense tabac". Resultà una celebració fallida, sense ressò a la premsa escrita, en la que no hi trobàrem cap comentari, opinió ni reproducció dels materials enviats. Com

anex 1 us adjuntam el text que es va fer arribar als mitjans de comunicació, una traducció del missatge de l'Organització Mundial de la Salut, el qual fonamentava el lema emprat.

Per enguany, la campanya posa l'èmfasi en la qüestió del cost del tabaquisme amb el lema "El Tabac costa més del que et penses" i, seguint la nostra línia de treball a les escoles i a nivell comunitari en l'àmbit de la prevenció de drogodependències i de promoció de la salut, hem preparat un document que serveixi de referència

per a totes les entitats que vulguin sumar-se a la campanya de lluita contra el tabaquisme, fent-se ressò de la celebració del Dia Mundial sense Tabac el proper dia 31 de maig. Així mateix, per a facilitar-ne la difusió, hem modificat l'extensió del text adaptant-lo al que pensam que pot presentar-se com un article d'opinió.

Us agraïrem, per tant, pugueu donar difusió a la campanya amb aquests materials o, si és necessari, amb la nostra participació.

Amador Calafat Far

El PSM vol agrair a tots els lloencins el suport que han donat a la seva candidatura, i sobretot, naturalment, als seus votants.

Complint els compromisos contrets durant la campanya, anuncia que dins pocs dies farà una informació pública sobre la postura que mantindrà el grup a l'Ajuntament de cara als quatre anys vinents, i es posarà a disposició del públic per aclarir qualsevol dubte que pugui sorgir.

Moltes gràcies a tots per la confiança que heu dipositat en nosaltres.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

Estimada Josepa,

Estic fet un embull i l'única persona que me'l pot aclarir ets tu. He sentit dir que han importat tastadors d'aigua. És que tastar vi ja està passat de moda? Si l'aigua no té color, ni sabor, ni olor, què li poden cercar? A quin lloc podem aprendre a catar una cosa que no té gust? Creus que pot ésser una professió de futur? I a Sant Llorenç, es crearà una plaça per controlar la xarxa d'aigües? On puc preparar les oposicions? L'aigua és perillosa? Pot crear addicció? Hi ha centres de desintoxicació? Quin partit polític dels que es passegen pel terme s'identifica millor amb aquest brou, és a dir, amb la transparència, bon gust i que no faci olor?

Esper que puguis ajudar a un embullat

Apreciat embullat,

Tenc la impressió que en passes poca, de pena, pel gust que pugui tenir l'aigua, perquè no crec que te n'empassis gaire pel canó avall. És més, m'hi jugaria messions que quan m'es

crigueres la teva carta anaves ben calent d'orella, perquè el paper fa una oloreta de vi que et delata d'una hora enfora.

On has sentit dir que importarem tastadors d'aigua? Ara no veus que se'n reien de tu? Jo també vaig llegir cosa damunt el diari, però no em diràs que a hores d'ara encara et refies de la premsa! Qui ho va escriure, en Galdón? Idò, home!

A més, de professió de futur, res de res. Quin futur vols que tinguin els tastadors d'aigua si no plou, els pous s'eixuguen, la del vaixell és de la marca titànlux, i la de Palma sembla treta directament de la mar? No ho dubtis, deixa-ho anar, segueix amb el vi, que és molt més sà, i oblida't de begudes rares i exòtiques.

Salut!

*****

Vull aprofitar aquest petit raconet que queda per recomanar un negoci rodó que va proposar en Forges al programa *Persones humanes*, de Miki

moto, però traslladant-lo al camp dels polítics municipals. Si el podeu posar en pràctica us asseguro que hi guanyareu una dobberada en poc temps.

És molt senzill: es tracta simplement de comprar polítics pel preu que valen i tornar-los vendre pel preu que es pensen que valen.

Si en trobau cap que toqui amb els peus a terra -que he sentit dir que encara en queda qualcun-, no el compreu, que el negoci serà magre, però si en podeu aglapir un parell d'aquells tan estufats, que aquests sí que abunden, compreu-lo de cop, perquè la diferència entre el preu de compra i el de venda és abismal.

*****

Contiuen essent de la mateixa opinió aquells que sempre han considerat que el batle havia d'ésser el cap de la llista més votada?

O això només valia si era llorenç?

Hi ha ciutadans amb més drets que els altres?

Josepa Cortès

ARC IRIS
DE KODAK
ESPECIALISTAS EN FOTOGRAFÍA

RASCA LA HUELLA
DESCUBRE

¡Fines de semana* y entradas a Port Aventura o Cámaras KODAK!

*Fines de semana para 9 personas.

Si no tienes premio, reúne 3 pruebas y elige entre

- Cámara Mini Fun de Kodak
- Cámara Fun Panoramic de Kodak
- Album fotográfico
- Superampliación 30x45 cm.

ofertes afeccionat

IGNASI Major, 47 - Tel. 838351

fotografia professional

LIRA D'OR

Maig de 1995

Coordina: **Jaume Galmés**

Poesia anglesa (2ª part)

A Marià Villangómez i Francesc Parcerisas

PENSAMENTS DE MAIG

(a Dànae)

Jaume Galmés

La primavera (detall), de Botticelli

- Venus o Verge en Botticelli?
Venus o Verge l'estrella matutina? -
La Joia d'haver sofert.
- Bes els astres rutilants, i no em pos gelós si un raig de Febe alcança algun Endimió.-

Qui fos una aureneta per volar sempre cap a noves bonances!

- Els Poetes som marcats pels déus per a viure grans joies i grans sofriments enmig d'una sempre vulnerable serenitat.-

Crist digué moltes coses però en callà encara moltes més: havia segut, ell, al banquet de l'Olimp entremig Hermes i Apol.lo? Era, ell mateix, Prometeu? I qui eren Empèdocles i Pitàgores?

- Faust sabia tot quant humanament es pot saber, just li mancava trobar la connexió amb els esperits de la Natura que tant havia estudiat.-

For I am brimfull of the friendliness

John Keats

Perquè vés d'amistat em don a tots quants éssers adorables han fet de llur cor la meva estança. -Seria absurd de viure sospirant per un amor tan llunyà com irrepètible-. Descentr l'Amor fins a alterar-ne la longitud de tots els seus radis.

- Ni Eros estima ni Bacus beu vi.-

(Contemplant l'auri crepuscle des de la meva finestra)

Mor el jorn o Diada va de part d'una Nit preciosa?

Dylan Thomas
(1914-1953)

En la seva excel·lent antologia crítica "A Map of Modern English Verse" (Londres, 1969), John Press observa que «Pocs poetes han treballat més aferrissadament en el seu art o han tingut més clara consciència del procés de construir un dipòsit de mots formalment clos i impermeable.⁽¹⁾ Hi ha, certament, quelcom de morbós i terrible en la seva interminable reelaboració de la matèria poètica, en les seves permutes d'adjectiu i substantiu, en la virtuositat estructural de les seves estrofes, en la treballada complexitat amb què combina les rimes.» Però en els seus millors poemes la impressió predominant és de simplicitat ardent, «inspirada», regalimant encara d'aquella trèmula mescla de llum i tenebra on es forma inicialment el poema. En la història de la poesia alternen les obres que, en la seva elaboració artística, conserven a penes el misteri de la intuïció subconscient i les que hi semblen encara adherides. Schelling considerava sortós el poeta que, en major o menor proporció, en fer ús d'una consciència plenament desperta al seu mode operatiu, conserva en l'obra acabada el primigeni i obscur concepte d'on va sorgir. Blake, Rimbaud, Dylan Thomas pertanyen al grup de poetes l'obra dels quals no sembla del tot despresada del subconscient, com aquelles estàtues que sorgeixen entre zones de marbre no desbastat i semblen encara participar del rude son de la pedra.

Marià Manent (Del Prefaci als seus "Poemes de Dylan Thomas", Eds. 62)

(1) Dylan THOMAS: Resposta a una enquesta, "New Verse", octubre de 1934.

EN LA SON DELS PRATS

Trad. d'Isidre Martínez i Marzo

I

Mai per mai, criatura meua, que cavalques pertot
del país de les rondalles vora la llar, quan de l'encís
t'adorms,
mai no temes o cregues que el llop ataque la pleta blanca
d'ovelles
que belen alegres i en fugen feixugues,
amor meua, estimada,
lluny de l'amagatall de les fulles a patolls en l'any xop
de rosada,
per a menjar-se el teu cor dins la casa del bosc rosat.

Dorm tendra per sempre, a poc a poc, profunda, sàviament
fetillada i estranya,
criatura meua, que poses la nit dintre la rosa dels
comtats
de les contalles clavetejades: cap ramat d'oques ni de
porcs
s'ha de convertir en llogaret de foc, ni en el rei
d'una cort,
o en un príncep de gel
que et faça festes al teu cor melós abans de l'alba,
en un bosqueró d'ocs o de riquets en rotgle, espiga o deu.

No plores tampoc, genet meu, la innocent mentida que és
en la petita vall
de les arrels dels arbres tallats i esquerdatats entre
plomes.
Des de l'escuma de la bruixa damunt la granera, tu estàs
fora de perill,
a l'empar de les falgueres i les flors de la son dels
prats, i dels recaptats del verd.
Jau tranquil·la
i de pressa, sana i estàlvia, tersa pel gemec de les

llogigades dels joncs.
Mai, filla meua, tingues por ni cregues, fins al toc
d'anar a jóc auster de la campana, que l'encant, o
l'ombra agrest,
clouran a graons la sang, mentre tu cavalques, d'ací
d'allà,
puix qui embruixarà covard les faldes desvariades de la
muntanya
o sotjarà la lluna dels camps, si no és la mateixa lluna
ressonant nítida

des dels pous de la cel·lística?
Un turó toca un àngel. Fora de la cel·la d'algun sant
s'alegra l'au de la nit pels convents i les criptes de
les fulles

de l'arbre atrevit de pit-roig, les tres Maries entre els
rajos.
Sanctum sanctorum, l'esguard salvatge del bosc
que resa el rosari de la pluja, i el brúfol,
solemne fantasma del toc de difunts. El guillot i la
llúdria s'agenollen davant la sang.

Ara, cada rondalla
celebra l'este] que, en eixir, pastura, i els contes
peixen tota la nit
sobre la comunió de l'altar de l'herba cerimonial. Si
tens por, que no siga

mai del llop quan entra a la pleta tot belant,
ni del príncep de la teua primera dent, de la granja en
zel, al fang
i la crosta de l'amor, tu tingues por del gran Lladre,
dòcil com el rou.

Sagrat és el camp: ah, espera en la bonança del prat,
coneix

verda la quietud,
sota l'oronejant lluna pietosa de l'arbreda rosada,
que et protegesca el càntic i la flor, i pugues així

dormir agraciada. Descansa amb l'encís de la casa
senzilla

de la forest des lleugers esquiroles, davall les
estrelles,
dessota la palla i el lli: valenta i consagrada, mal que
regires els quatre vents
en l'altura, des de l'ombra candint-se i la fúria de la
baula,

freda a les teues promeses.

Encara, lluny de la burxant fosca a xarxes i de la branca
amb l'ocell,

estigues segura que el gran Lladre cercarà astut un camí

i serà furtiu com la neu i dòcil com el rou que esclata a
l'espina,

aquesta nit i cada nit descomunal fins que austera la
campana parle

al cloquer i repique a jóc per dormir dalt de l'estable
de les rondalles vora la llar, amor meua perduda; que
l'ànima trepitge

les aigües feses.

Aquesta nit i totes les nits, des de l'estel fugaç d'on
vares nàixer,
sempre, tothora, ell troba el camí, mentre cau la neu,

mentre cau la pluja, ruixat sobre llana, mentre la boira
de la vall

solca els estables daurats de fenc, mentre cau la rosada
damunt de la pols mólta pel vent del pomer i les illes
batudes

de les fulles matinals, mentre cau l'estel, i mentre
l'alada

llavor de la poma s'esmuny

i cau en cascada, com les flors de la gran ferida del
nostre costat,

mentre cau el món, silenciós com un cicló de silenci.

II

La nit i el ren als núvols, sobre el ferratge,
i les ales del poderós roc mitològic, encintades per a la
fira!

L'epopeia saltaire de l'oració! I allà dalt, damunt de
l'oreig

de potes de llebre, les graules
grallant, des de la pujada dels seus *betels* negres, els
llibres sagrats
dejs ocells! Entre els galls rojos de foc, el guillot

vermell crema! La nit, i la vena de les aus en el canell
del prunyó celest,

del boscatge! Batec pastoral de la sang al llarg de la
randa de les fulles!

El riero], nascut del boscany sacerdotal de puny fosc, i
les mànigues

del gebre punxegut
de l'esvalot del rossinol i la faula! El fantasma
prostrat

de la fondalada, romput al cant, i el turó

del sobrepellís dels xiprers! L'esvalot i la faula
dins la iarda cremosa de la pluja com llet de mantega al
poal! El sermó

de la sang! La vena sorollosa del moixó! La saga que va
dels tritons

fins als serafins

que s'enlairen! Les graules evangèliques! Tot, aquesta
nit, parla d'ell,

que arriba tan vermell com el guillot, tan furtiu com
l'aire encaçat.

Clarividència de la música! La gavina d'esquena fosca,
quieta sobre l'ona, amb sorra als ulls! I el poltre
passa ran de l'estany de gespa agitat, taciturn, amb les
peüngles ferrades de lluna,

a dins els solcs del vent.

Música dels elements, que fan possible el miracle!

Terra, aigua, vent i foc, cantant a la blanca presència.

Amor meua estimada, has despertat, cabells rossos com
l'or,

ulls d'un blau de clariana, en la casa aureolada, amb la
teua raresa, i l'escalada altíssima

de turons, tan franca, valenta i consagrada, i tan calma
estesa

al cel,

quasi podries encreuar els planetes, les queixes de la
campana, i ara la nit t'acurulla l'esguard,

i el gran Lladre topeta amb la mort com un rou del *tan si
vols com si no vols*,

només que la terra volte endins del teu cor

benaurat! Furtivament, de mica en mica, sentint com la
ferida del teu costat

encercla el sol, véns fins al meu afecte talment la neu
que dibuixes,

i vertaderament,

degota cap a la platja de les flors, igual que un mar de
gebre sobirà,

i segurament, salpa com aquell núvol que sembla un
navili.

Ell ap ega, amor meua, tot decidit a no robar-te la teua
ferida

de marea veloç, ni la teua escalada, ni els teus ulls, ni
el teu cabell benigne,

aplega decidit a no robar-te la fe que ell arribe, en totes
les nits immenses

i en les llegendes del prec,

per llevar-te la creença que aquesta última nit, amb
avolesa,

vinga a deixar-te il·lícitament desperta al sol,
 nua i abandonada, a punt de plorar que no vindrà
 mai de la vida, estimada; per les teues promeses, creu i
 tem
 que aquesta nit sí que arribarà, amor meu, i totes les

nits sense fi
 des que nasqueres:
 i et despertaràs de la son dels prats en aquesta aurora,
 i en cada primera aurora,
 i la teua fe serà immortal, com el crit del sol submís.

La redempció de Narcís

(La nimfa Eco estimava Narcís
 i Narcís sols s'amava a ell mateix.
 Fou castigat pels déus a convertir-se en flor
 i ella, entristida, s'esvaní.
 Sols en restà la veu.)

Eco

Narcís, parla i sabré on ets
 i viuré la teva veu, suau com l'aire.

Narcís

No pots sentir-me i jo no puc sentir
 cap amor més que el que visc.
 Estimar-me reflectit en tu
 era una il·lusió agradable, només això.
 L'aigua és la meua vida, l'aigua i el meu reflex,
 onsevulla escampi
 la meua llavor.

Eco

Obre els braços i estima'm
 i que els teus brots enllacin
 la pedra de la meua cintura.
 Què dic? La sang vegetal no cou quan abraça.
 Quan em parlaràs? Quan podré deslligar-me
 del murmuri de les fulles?

Narcís

Ara et parl i et lleneguen les paraules.
 Ets el mur i no el mirall
 on podria reflectir-me
 ans t'estim i m'estim i l'amor em guanya.
 Eco, tornaveu turmentat de veu líquida
 com en un temps el navegaren les espases
 i cerca'm que m'estim
 i de biaix necessit estimar-te.

Eco

Vull cercar-te i els peus em són arrels,
 m'has fermat els braços amb vencills de record.
 Quina estranya sensació m'amara?
 Quin vent em separa de l'herba que m'inflama?
 Sóc veu i fuig del cos que m'engalanava.
 Ara et sent Narcís i amb la veu de ta flor combrec
 volant per l'arbreda que m'embriaga.
 No podies estimar la dona ans la veu
 de Narcís en Eco perdura
 com en repetit mirall d'aire.

Mentre hi hagi Narcís hi haurà Eco
 a ombra dels penyals, vora l'aigua...

Josep Lluís Aguiló

"Eco i Narcís", de Poussin

Bartomeu Brunet, "Busco"

Josep Cortès

Dia 9 de maig, a l'edat de 64 anys, va morir en Bartomeu Brunet, *Busco*, qui havia estat batle de Sant Llorenç entre 1983 i 1987.

La vocació per la política li venia d'enrera; l'any 1970 ja va intentar aconseguir la batlia mitjançant la influència de Jaume Bover, l'antiquari manacorí íntim amic del seu germà Nofre, que havia estat requeté i que mantenia bones relacions amb els cercles de poder. Però és veu que aleshores l'economia començava a pesar més que no la política, i fou en Miquel Vaquer qui aconseguí la plaça, gràcies a les gestions de Joan Llinàs, el promotor de la novella urbanització de Cala Millor.

L'any 1977 ingressà a la UCD, de la qual esdevindria president pel març de 1980, càrrec que exercí fins a l'esfondrament de la coalició, pel gener de 1983. El mes següent, seguint les passes de Jeroni Albertí, fundà Unió Mallorquina en el poble, i també en fou elegit president. Dos anys més tard, però, pel març del 85, a rel de la

seva oposició a què sa Punta de n'Amer fos declarada *paisatge protegit*, fou acomiadat d'aquesta formació política, i poc temps després s'afilià al Partit Popular.

La seva estada al front de l'Ajuntament llorençí va estar marcada per la polèmica, potser degut a què mai no va comptar amb una majoria estable.

Ja des del primer moment aconseguí la batlia amb només 5 vots -els d'UM i els del PSOE-, fet que condicionaria gairebé tot el seu mandat. Els punts més àlgids de crispació van arribar amb la moció de censura, el moviment popular en defensa de Sa Punta de n'Amer, la vaga de fam que protagonitzaren els treballadors del *Bier Garten* i, a nivell més particular, el tema de les subvencions per la poda d'oliveres.

Les dues realitzacions més destacades durant els anys en què exercí de batle foren la inauguració del local de la Tercera Edat, l'agost de 1985, i la creació de l'SMOE, l'octubre del 83. També fou en temps seu quan es creà l'Escola de Música -juliol de 1986-, al patronat de la qual l'Ajuntament hi forma part.

Després d'abandonar la política activa es va dedicar a l'Associació de Jubilats, i per l'octubre de 1991 en fou elegit president, càrrec que ocupà fins a la seva mort.

Descansi en pau.

CAMPSA

té el gust d'anunciar
que ben aviat el poble de

Sant Llorenç

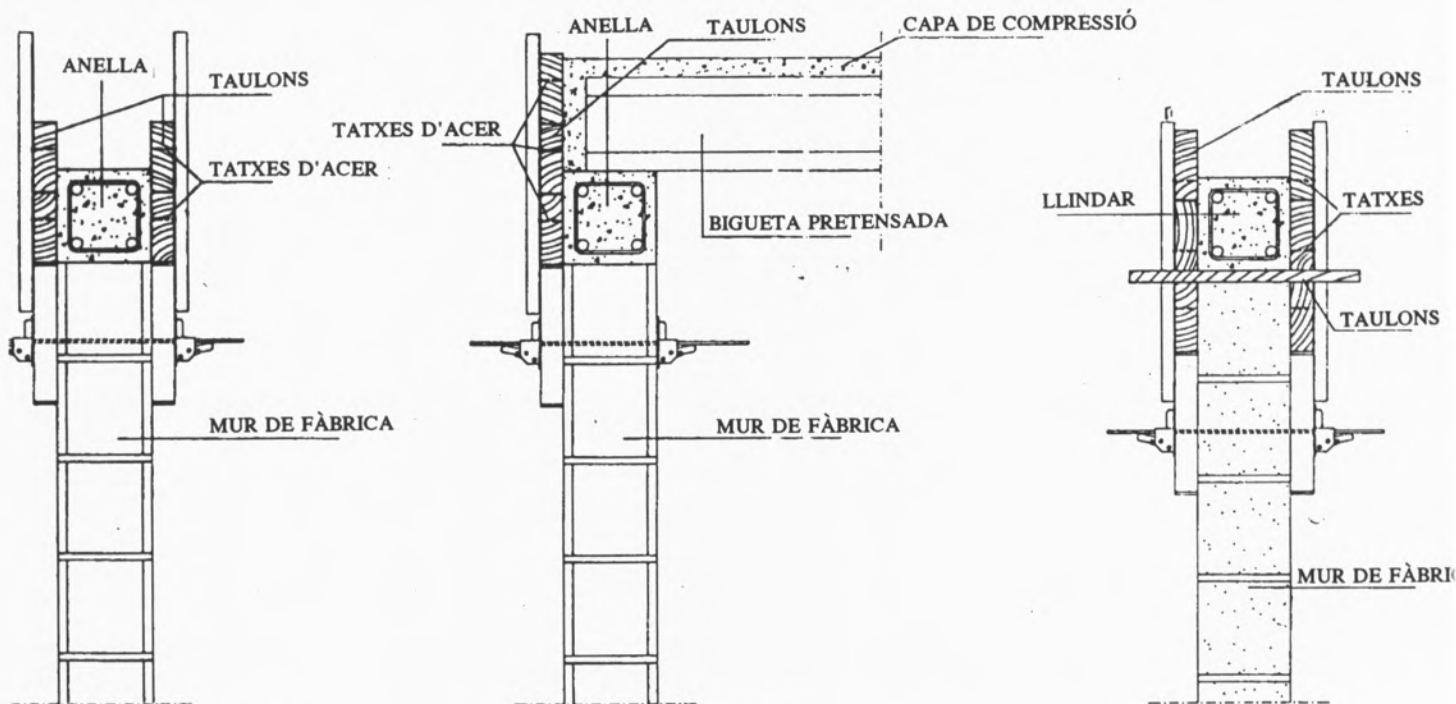
podrà comptar amb una moderna gasolinera
que disposarà de tota casta de carburants.

Els usuaris que ho desitgin podran fer els seus pagaments
mitjançant una targeta pròpia de la gasolinera.

Carretera de Palma a Artà, km 54

Quatre, utensili per encofrar

Utilització per encofrar les anelles superiors de la paret, o recolzaments forjats.

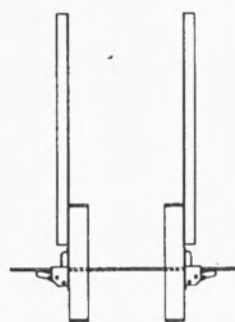
Utilització per encofrar a capes de compressió i cantells forjats.

Utilització per encofrar llindars de murs de fàbrica.

(Resum de la descripció que figura al projecte per a la patent)

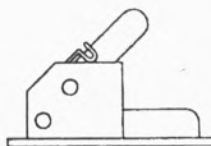
L'invent està format pels següents elements: un tub estructural de 50x30 x1'5 mm, de 30 cm de longitud; una barra de ferro amb perfil en T de 30x30x4 mm, de 60 cm de longitud; una barra d'acer corrugat de 8 mm de diàmetre, de 60 cm de longitud; grapes d'ús comú a la construcció, com a mecanisme de subjecció per pinçament.

Aquests components requereixen les següents operacions: dos forats de 10 mm de diàmetre a cada cara de 30 mm del tub estructural; tres forats de 4 mm de diàmetre espaiats a cada costat menor del perfil en T; dos cordons de soldadura per a la unió de les dues peces, l'estructural i la de perfil en T, que fa que es convertesquin en una única peça, en forma de quatre allar-

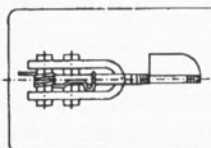

Vista lateral

Grapa: peça autònoma, mecanisme de subjecció de la verguerina.

Vista superior

gat; col.locació d'una peça rectangular de plàstic que encaixa dins cada extrem del tub estructural.

La funció és la de sostenir els taulons de fusta que s'usen per a l'operació d'encofrat dels cordons i dintells de formigó armat, sense haver de menester apuntalaments incòmodes que requereixen altres elements auxiliars, més difícils de manejar i més perillosos d'usar com més allunyats estiguin del sol, sobretot si es tracta de façanes.

L'únic requisit és que els murs estiguin executats.

Posant-los per parells, un a cada costat al mur que també s'haurà foradat, són sostinguts per les barres d'acer i subjectats i estrets a les cares del mur per les grapes. Els taulons es col·loquen sobre la base superior del tub estructural i són lateralment sostinguts per la cara plana de la barra amb per-

fil en T, a la qual se subjecten per simples tatxes a través dels tres orificis situats a cada un dels seus dos costats menors.

CONSTRUCCIÓ

-El "Quatre" és una nova eina revolucionària pensada i feta íntegrament a Mallorca, patentada fa poques setmanes i que serveix per solucionar el problema de l'enconframent. El "Quatre" ja ha sofert intents d'espionatge industrial perquè es presenta com una alternativa altament funcional, pràctica i que abarata el cost de mà d'obra.

-Una idea que ha partit d'una petita empresa mallorquina de construcció.

-Un sistema nou que serveix per encoframents d'anelles (cast.: "zunchos": cordons de formigó armat), llindars i mitjanades. Un dispositiu que substitueix els mètodes tradicionals d'enconframent, amb el qual s'aconsegueix un estalvi de temps d'un 50%, i garanteix una seguretat i comoditat no aconseguida fins ara.

-Fins ara havien de ser oficials especialitzats els qui es dedicassin a enconfrar. A partir d'ara qualsevol manobre pot utilitzar aquest sistema.

-El "Quatre" és una excel.lent aportació per a les petites i grans empreses de construcció. Sobretot per les petites, que no necessiten fer una gran inversió, ja que aquest nou sistema d'enconframent queda amortitzat a la primera construcció de vivenda en la qual s'utilitza.

-El pròxim mes de juny començarà la seva comercialització arreu de tot l'estat espanyol al preu de 1.500 ptes. per unitat.

Inventors:

Antoni Massanet
Bartomeu Lliteras
de Construccions ARCS

Tel. i Fax: 835681 - ARTÀ

Diada per la llengua, la cultura i la identitat del país.

Manifest del 6 de maig

Hem vengut aquí gent de tota l'illa per dir amb veu alta i clara que ens sentim compromesos amb la defensa de la llengua pròpia de Mallorca, la llengua catalana.

Durant més de set segles els mallorquins ens hem mantengut fidels a la nostra llengua. Però avui, a tombant de segle i de mil.leni, la llengua, la cultura i la identitat dels mallorquins es troben en perill. És necessari un nou impuls i un renovat esperit per continuar "essent qui som".

I per tot això, demanam *a tothom que viu a Mallorca*, als nascuts aquí i als venguts de fora, que estimi i aprengui la llengua pròpia d'aquesta terra, i que l'usi i la defensi sempre.

I, *a les generacions més joves*, que la mantenguin viva, conscients que són responsables de passar-la a les generacions futures.

Recordam fermament *a les institucions i als governants* de la nostra comunitat autònoma, i molt especialment al seu president i al Govern Balear presents i futurs, que l'Estatut d'autonomia els encarrega el mandat legal de protegir i defensar la llengua i la identitat històrica de les Balears i, per això, reclamam públicament que passin del desinterès actual a l'acció decidida i constructiva en favor del país.

Volem uns governants que donin exemple i que adoptin acords eficaços en pro de la llengua. Només així es comportaran plenament com els nostres governants. Volem unes institucions que s'adrecin als ciutadans en la llengua pròpia. Només així poden ser les nostres institucions.

Volem que conservin, promoguin i difonguin el patrimoni històric, musi-

cal, artístic, tota una cultura, la nostra, que ens permet accedir a la cultura universal a partir de la nostra personalitat com a poble.

Volem que promoguin una escola de qualitat, arrelada i que garanteixi de bon de veres el dret de tots els ciutadans, tant els catalanoparlants com els castellanoparlants, a utilitzar amb fluïdesa la nostra llengua.

Volem que promoguin uns mitjans de comunicació d'aquí, en la llengua d'aquí i que parlín d'aquí.

Volem que promoguin l'ús de la nostra llengua pertot arreu, i que fomentin actituds positives entre la població.

Que ningú quedi mans plegades. Que cada mallorquí i que cada governant assumisqui el compromís que té cap al país. I, com a prova de l'estimació que tots tenim cap a la nostra llengua, la usem i la defensem sempre. No n'hi ha prou amb les paraules, és l'hora de les accions.

**PASSEM A L'ACCIÓ
PER CONSTRUIR UN PAÍS.**

Leeds

A Joan Jofre, que em va demanar que parlàs d'Irlanda.

Dissabte passat, concretament dia 6 de maig, de bon matí, vaig partir cap a la ciutat de Leeds. Situada dins el comtat de West Yorkshire, té una població que no arriba al milió d'habitants, i els seus orígens es remunten a l'Edat Mitjana. Leeds no atreu l'atenció dels visitants de quinze dies: els imperials edificis de Londres no guaiten per enlloc a Leeds; la serenor de Cambridge o Oxford, amb calma de bicicleta i remor de massa turística, és desconeguda a Leeds; la ciutat tampoc no disposa de l'encís que desperta la proximitat al mar de Liverpool o Bristol.

Tanmateix, Leeds amaga altres encants, desconeguts possiblement per les guies de viatge. Sortosament desconeguts. Un d'aquests secrets és la seva gent: la indústria textil hi va florir, i els seus habitants s'enorgulleixen d'haver vestit el món durant molt de temps. Ara hi ha atur, i segurament marginació, encara que el dia que la vaig visitar semblava activament viva.

Anglaterra és un país de portes endins. No té res a veure amb les terres mediterrànies, en les quals els dies transcorren al carrer. Les illes Britàniques, per mor del clima canviant i sorprenent, han organitzat llur vida dins els museus, dins els bars i els locals nocturns, dins les llars. La gent hi camina apressada els dies d'hivern, si plou en una de les múltiples varietats de pluja, fa vent, neu o fred senzillament. Alhora, hom es sorprèn de la metamorfosi que s'hi esdevé quan el sol apareix amb tota la seva força. Precisament, dissabte passat era un dia

d'aquells assolellats, tan difícils d'observar en aquest indret. Tothom era al carrer i la ciutat era plena de persones que compraven desmesuradament, que remenaven prestatges, que badocaven davant mostradors uniformes.

Al matí vaig visitar el mercat cobert i les galeries de la reina, uns magnífics edificis d'un estil molt semblant al nostre modernisme, acabats dins els primers anys del segle. Més tard, vaig fer una estació al museu de la ciutat. Rodin i Renoir van arribar-hi des de París. Seguidament, vaig entrar a la galeria d'experimentació d'Henry Moore. Just al costat d'aquests dos edificis bessons d'aixeca l'ajuntament, consemblant a una presó per la seva estructura massissa i pesada, quadriculada, imperial altre cop.

Cansat de trescar i d'estar dret vaig comprar una beguda fresca i, una mica més endavant, vaig asseure'm a un banc de disseny, a l'ombra, a una de les zones peatonals més cèntriques de la ciutat. Gent per amunt, gent per avall, adelerada; bosses de marca amb productes copiats; un predicador i una predicadora esgargamellats convidant a la conversió cristiana i demostrant l'arribada de la fi del món, amb uns cartells de fusta penjant com si anunciassin la més nova novetat del cinema americà. Pobrets, tothom se'n reia.

Una senyora ja gran també es va asseure al banc de disseny. "Fa més fresca aquí", em va dir, en veu fluixa. "Sí, avui fa un dia molt calorós", li vaig respondre. Em va estranyar que aquella dona em parlàs, sense conèixer-me de res. Ben mirat, però, si els humans posseïm la capacitat de parlar, per què no podia expressar ella la sensació de calor desmesurat que li havia sobrevingut. Li vaig demanar si era irlandesa, perquè m'havia xocat el seu accent. "Sí, sóc de prop de Derry.", em va tornar. "Voste, és d'aquí?", va prosseguir. "No, sóc estranger, jo. Estudio a Sheffield i avui he vingut a visitar Leeds. Per cert, tinc una amiga irlandesa, tot i que viu a Sheffield. És advocada. Molt intel·ligent.". Sembla-

va que la conversa s'havia d'aturar aquí. "Ara visc amb la meua filla, d'ençà que varen matar el meu nét. Uns desconeguts, un vespre, el varen matar. Tenia només divuit anys. Sí, divuit anys, i no havia fet mal a ningú. No tenia enemics.". Es va produir, entre ella i jo, un gran silenci. Un silenci pesat i trist, que no va ésser interromput ni per la parella tronada de predicadors, ni pel caminar atrafegat de la gent amb bosses de marca. "Deu ésser a alguna banda. Si Déu ho vol... Nosaltres som catòlics, sap? Ells no. Jo crec que ha estat perquè Déu ho ha volgut així, perquè si no, per què l'havien de matar, divuit anys, no tenia enemics.". Els ulls li guspirejaven. No sabia què li havia de respondre. "És trist, molt trist", va continuar ella amb aquell accent irlandès tan característic. "El dia del seu funeral els seus amics varen cantar la cançó de... de Guns and Roses, la coneix?". Li vaig dir que no, perquè no havia entès el títol de la cançó. "Li agradava molt Guns and Roses, sempre l'escoltava. Per això, sa mare va voler que el dia que l'enterraven tothom cantés aquella cançó. No hem pogut vendre la casa, allà, prop de Derry, sap? Ara vivim aquí, a Leeds". Vaig intentar cercar una frase que trencàs aquells silencis i només se'm va acudir de dir que calia anar endavant i continuar, perquè encara que resultàs difícil, ella havia d'ajudar la seva filla a superar-ho, a suportar-ho. "Sí, té raó. La meua néta, la de la filla que tinc aquí, també estudia a la Universitat, és molt intel·ligent, sap? Justament, he vingut amb ella al centre. Ara és a comprar en aquell magatzem.", va dir. "Així, doncs, té més néts!", vaig fer jo. "Sí, dos néts aquí, i el germanet del que mataren. No ho ha entès mai, ell, sap?". "Ho crec, perquè són coses que no es poden entendre. Però vostè ara ha d'ajudar els seus altres néts, i seguir endavant." A les meves frases tòpiques ella només va contestar que sí amb el cap. Després, va alçar la seva mirada i va

veure la néta que sortia d'aquells grans magatzems: "ah, aquella és la meva néta. Me n'he d'anar.". I a poc a poc, molt lentament, em va allargar la mà i va pronunciar cortesament "nice to meet you.". "Nice to meet you", li vaig retornar. I se'n va anar amb la seva néta que estudia a la Universitat.

Al capvespre vaig passejar pel parc amb uns amics i després ens vàrem asseure a un jardinet d'un bar a prendre

un gelat. Al vespre, tornàrem a Sheffield i anàrem a sopar. Un dia més, passat. Ja a casa, vaig tornar a pensar en aquella senyora gran d'Irlanda, i em vaig demanar els motius pels quals ella m'havia fet confidenciant de l'episodi que havia capgirat la seva vida. La conclusió a què vaig arribar ja l'havia descoberta fa molts anys. I és aquesta: envoltats com estem de multituds humanes, d'aparells de televisió, de satèl·lits, d'emissores de ràdio. d'anun-

cis pretesament alliberadors, d'ordinadors, fotocopiadores i telefax, ens trobam ben tots sols, encara. No volia escriure aquesta darrera frase, perquè l'article no semblàs un sermó de capella. De tota manera, la temptació de deixar les coses clares n'ha superat la intenció primera.

Pere Santandreu
maig del 1995

L'exercici físic i la Tercera Edat

Tal com vàrem anunciar, el passat 27 d'abril es va celebrar la segona xerrada dirigida a les persones grans, en el local de la seva associació.

En aquesta ocasió es va parlar de la necessitat de fer exercici físic. La ponent va iniciar la xerrada recordant la definició de salut que fa l'Organització Mundial de la Salut: "La salut és l'estat de complet benestar físic, mental i social, i no només l'absència de malaltia i de minusvàlua". És una definició que entén la salut com un bé a aconseguir, i, per tant, les persones han de mantenir una postura activa per aconseguir-lo.

Una de les formes d'aconseguir una bona salut és conservar o adquirir una forma física adequada. Tots sabem que la nostra capacitat física declina a mesura que envellim, però la majoria podem conservar-la millor i utilitzar-la més, inclús a edats molt avançades. Però per això és necessària una petita dosi de voluntat i de continuïtat a l'hora de practicar una activitat física.

Tots podem trobar un esport o activitat física que sigui adequat a les nostres característiques, fins i tot si s'està malalt o amb qualque disminució.

En general, les millores que es pretenen aconseguir amb una activitat física són:

- Mantenir la força, resistència i flexibilitat d'articulacions i musculatura.

- L'equilibri i la coordinació entre els diferents moviments del cos.

- Facilitar posicions correctes pel bon funcionament de les articulacions i la columna vertebral.

Si la persona major no ha fet exercici físic de forma continuada, els més recomanats pels experts són caminar, ciclisme, natació gimnàstica (amb monitor) i petanca.

Els efectes positius són, entre d'altres, evitar l'obesitat, disminuir el greix i el sucre a la sang, millorant la seva circulació i el funcionament del cor, augmentar el to muscular i els reflexes, retrassar la descalcificació dels ossos; en definitiva, millorar l'estat físic general, i el que és també molt important, afavorir l'autoestima per-

què ens reconeixem amb una millor imatge.

Normalment, l'activitat física es realitza en grup, fet que afavoreix les relacions socials (coneixes o mantens contactes amb altres persones), facilitant la prevenció de l'aïllament de la persona major. En aquest sentit, una de les persones que assistiren a la xerrada i que realitza gimnàstica habitualment des de fa tres anys, va recomanar que tots haurien de fer exercici físic, ja no perquè és saludable, sinó per lo divertit i entretingut que arriba a esser trobar-se dos o tres pics per setmana amb les mateixes persones. Ja que es generen noves relacions d'amistat, es fan activitats conjuntes fora de l'hora de gimnàstica...

Per acabar, cal assenyalar que per fer exercici físic és necessari:

- Poder-lo fer. És a dir, hem de trobar una activitat adequada a les nostres condicions.

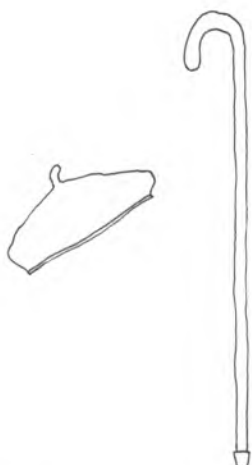
- Saber-lo fer. És necessari aprendre a realitzar-lo adequadament, per evitar mals vicis i posicions incorrectes.

- Dedicar-li un temps. Començar progressivament i anar augmentant segons les nostres possibilitats.

- Ser persistent.

- I, sobretot, voler-lo fer.

Josep Galmés
Serveis Socials de l'Ajuntament

El dia després

Ignasi Umbert i Roig

Aprofitant el dia de reflexió escric aquest article, que no és altra cosa que una reflexió una mica en veu alta sobre què passarà el dia després, quina serà la composició del nou equip de govern. Guanyarà el poble? Seguirà tot igual? Estarà tothom content dels resultats i, com quasi sempre, tots hauran guanyat alguna cosa? Es compliran totes les promeses fetes durant la campanya o serà com aquells dos germans que havien perdut una cabra i varen prometre anar a LLuc a peu, i quan la varen haver trobada es varen desprometre de la promesa feta?

Segurament de tot hi haurà, com a la vinya del Senyor, uns perquè prometen el que ja sabien que no podrien complir, altres perquè pensen que les campanyes electorals són per prometre i després si t'he vist no me'n record.

Durant la campanya tot són somriures i bones cares, però una vegada acabada, d'aquí a quatre anys ens tornarem a veure!, i el qui té més capacitat de mostrar les dents blanques, de dir la barbaritat més grossa sense tornar vermell o hagi omplert el poble de mariotlos de colorins, de fer el bufet mes bufarell, és el qui se'n durà la canya, i és que el ciutadà, fins que no li toquin directament la butxaca es deixa enganyar com *un ropit a sa llova*.

No hauran acabat el recompte dels vots

i els polítics tornaran boiets per veure qui *se'n durà sa vara*, o com es parteixen *sa tortada des poder*, oblidant programes i totes les promeses fetes; res d'això ja interessarà, ara ja han passat les eleccions i de segur que qualche polític per tal de tenir *mando* no dubtarà gens ni mica en pactar fins i tot amb el dimoni si és necessari. I és que les debilitats humanes són tan febles que n'hi haurà qualcun que si té ocasió es vendrà per dos reals si així pot tocar poder, encara que només sia municipal, i és que haver d'estar *en es banquillo* durant quatre anys *és mal d'empalar*, i, per tant, no es tracta de fer es beneit, que sa vida és curta i no cal desaprovechar l'ocasió.

Esperem que el seny que han proclamat uns i les promeses de bona gestió dels altres, encara que fins ara no ho hagin demostrat massa, ens duguin una etapa nova a l'Ajuntament, que ja res no sia igual i que els ciutadans poguem parlar d'un Sant Llorenç d'abans i un Sant Llorenç de després. Això serà, esperen, una bona senyal. Confiem que així sia i que els polítics mirin pel bé del poble i no pel bé seu, i que si a uns els toca estar a l'oposició treballin de la millor manera possible cercant no fer la traveta al qui governi, sinó tot el contrari; i als qui els toqui governar, que facin el millor que

sàpiguen, perquè aquesta és la seva obligació. Esperem que així sia.

Agraïment

Després d'unes eleccions difícils, on hi ha hagut ofertes de tot color, ens dispolem a començar una nova tasca, que malgrat la manca d'experiència política del nostre representant investim amb il·lusió i amb voluntat de servei a la nostra comunitat, des d'una perspectiva de serietat i fermesa i aportant l'esforç no només del nostre representant, sinó també de les persones que l'han recolzat.

A hores d'ara no sabem encara quina serà la tasca que ens tocarà desenvolupar dins l'Ajuntament, ja que no està format el nou equip de govern, però sia allà on sia, us podem assegurar que el nostre representant ho farà el millor que sabrà.

També volem agrair el suport de tota la gent que ha confiat en nosaltres donant-nos el seu vot; estiguin ben segurs que no haurà estat un vot debades, i que sabrem administrar la confiança que heu dipositat en en Miquel Comís i Unió Mallorca.

Moltes gràcies a tots per la vostra confiança.

Unió Mallorca Sant Llorenç

"SA BOTIGA ECOLÒGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90

07530 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

A LA SEVA DISPOSICIÓ:

- VEGETARIANA
- * ALIMENTACIÓ INTEGRAL MACROBIÒTICA
- * FRUITES i VERDURES DE TEMPORADA i DE COMRAEU ECOLÒGIC DE LA FINCA DE "SA TAULERA".
- * REMEIS FLORALS "SORIA NATURAL"
- * COSMÈTICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES
- * PLANTES
- * CONSULTA NATURÒPATA

A manera d'afegitó

G. Pont

A mitjans de l'any 1983, en una reunió de Flor de Card -no record si era ordinària o motivada per alguna qüestió concreta, però sí record que es realitzà en el carrer Sant Llorenç, on abans vivien na Bel i en Felip, a l'antiga posada dels de Son Crespí-, es definí la revista com "*una eina o instrument on qualsevol pot dir per escrit el que vulgui*".

No sé ben bé si els mots foren exactament aquests, ni si hi ha constància escrita, però tenc ben present i de forma clara el contingut i el missatge. Una definició a la qual s'hi han anat afegint, si ja no hi eren, els condicionants "*en llengua catalana*" i sempre "*que l'autor posi el seu nom abaix*".

Des de llavors ençà de manera especial, he procurat tenir sempre present la definició. Això m'ha facilitat el respecte envers el que publiquen els altres, em semblà divertit o avorrit, encertat o errat, equànime o exagerat.

I si tingués clar que el lector coneix i considera aquella vella definició, sens dubte sobraria l'afegitó que vull exposar. Però considerant que es pot interpretar com a descripció de la presentació del recull d'articles "*Gent de la nostra gent*" el que es publicà a la proppassada revista, i sense la més mínima intenció de polemitzar, vull completar allò que s'assenyala i que també vaig dir amb la pretensió d'exposar quatre idees:

a. - Vaig agrair l'aportació dels col·laboradors directes. D'aquells que m'havien contat o suggerit coses, car sense ells no hagués estat possible el llibre. I també vaig agrair la presència dels assistents, car d'entre totes les possibilitats havien triat ésser allà en aquells moments.

b.- Vaig intentar **desmitificar**:
-el llibre en si, car en el fons no passa d'ésser un recull d'articles.
-la presentació del text.
-la selecció de les persones en el sentit de què n'haguessin pogut aparèixer d'altres i el resultat no hauria variat gaire, i també en el sentit de la dificultat de descriure els forjadors del Sant Llorenç actual, maldament s'hagués ampliat el nombre de persones referenciades.
-el mateix ésser de la persona (res no és

absolutament ni blanc ni negre).
-i cap pressumpta assèpsia descriptiva.

c.- Vaig intentar descriure les primeres i més superficials **aportacions** que m'havien fet, a nivell personal, els personatges descrits.

d.- I vaig acabar assenyalant la necessitat de lluitar, de forma consensuada entre totes les forces polítiques i socials, envers una possible i bella utopia, la del "**Sant Llorenç de les persones**".

Tal dia com avui

ARA FA 25 ANYS

* Que s'aprovà el Pla Especial de S'Illot, el primer del municipi.

ARA FA 20 ANYS

* Que s'inaugurà el jardí del Lloc Sagrat, pagat per l'Ajuntament.

ARA FA 15 ANYS

* Que l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana va retre un homenatge a Salvador Galmés.

ARA FA 10 ANYS

* Que Carme Capmany va cedir l'antiga apotecaria a l'Ajuntament per tal d'ubicar-hi l'Associació de Jubilats.

Viatges Ultramillor

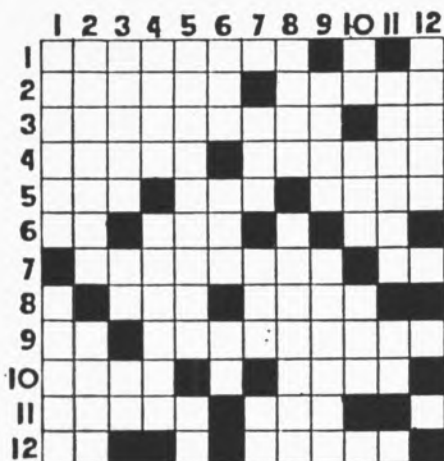
Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

MOTS ENCREUATS

Horizontals: 1.-Túnel. Símbol del fòde. Una ge. 2.-El qui guarda les oques. Pelussa que cobreix els botons de certs vegetals, serrel que tenen alguns arbres com l'alzina o el castanyer. 3.-Nombre de naixements en una població i en un temps determinat. Terminació verbal. 4.-Garbell d'espert o jonc que serveix per a porgar el gra a l'era. Aturar un moviment. 5.-Rínxol. Teixit de seda o cotó, de malla reixada, fet amb tres sèries de fils que fan successivament, un, d'ordit i dos de trama. Color morat clar. 6.-Al revés, pronom. Ben aprop l'un de l'altre. Símbol del fòsfor. Article. 7.-El qui dóna l'última mà a una cosa. Cara del dau marcada amb un punt. 8.-Cinquanta romans. Condiment. El primer home. 9.-Ocell. Malaltia crònica. Joc que es juga amb daus i un cartó on hi ha dibuixades formant una espiral seixanta-tres cases numerades. 10.-Corromp o suborna algú amb diners o presents. La primera làmina circular de materia plàstica per a l'enregistrament i la reproducció fonogràfica. 11.-Cada dia. Aprensió que hom té que li esdevengui algun mal. Consonant. 12.-Terminació verbal. Una erra. Encès d'ira.

Verticals: 1.-Depressió en el fons del mar. Antiga forma de poesia religiosa lírica o dialogada. 2.-Petit instrument de vent de terra cuita, de forma ovoide, amb vuit forats que es tapen amb els dits. Juntar. 3.-Mamífers rosegadors. Gos. Símbol del tàntal. 4.-Al revés, és la mateixa definició del número tres, en singular. Xerrar. 5.-Digne d'esser delatat. Terminació verbal. 6.-Individu pertanyent a la raça que parlava la llengua de què són prolongaments les llengües anomenades indoeuropees. Article indefinit. Aliment. 7.-Cinc-cents.

Semblant. Donar. Nom de lletra grega. 8.-Superior d'un monestir. Dit del que poda. 9.-En els quatre buits següents, vocals i consonants, però cap d'igual. Déu egipci. Violenta irritació contra algú. 10.-Terminació verbal. El començament d'una riada. Mossegada. Consonant. 11.-Acció de riure. dues-cents. La primera. 12.-La part del membre inferior que va des d'el genoll al peu. Símbol del sofre. Nom de lletra. Cinquanta.

Solució

Horizontals: 1.-Foradada. J. G. 2.-Oca-ter. Borra. 3.-Natalitat. Ir. 4.-Erera. Aturar. 5.-Ris. Tul. Lila. 6.-An. P. Al. 7.-Acabador. As. 8.- L. All. Adam. 9.-Au. Lepra. Oca. 10.Unta. A. Disc. 11.-Diari. Por. L. 12.- Ar. R. Irada.

Verticals: 1.-Fonera. Lauda. 2.-Ocarina. Unir. 3.-Rates. Ca. Ta. 4.-Atar. Rallar. 5.-Delatable. Ir. 6.-Ari. Una. Pa. 7.-D. Tal. Dar. Pi. 8.-Abat. Podador. 9.-Otul. Ra. Ira. 10.-Ir. Ria. Mos. D. 11.-Rialla. CC. A. 12.-Garra. S. A. L.

BROU DE LLETRES

B C O M E P B C O A I F
A D C A T A L I N A L A
N N L R F L A C A X M R
E M K G J A S A U E V E
L N A A N I O T S R E S
A E V L A I R A M A G M
D A D I A E S O N I N P
G I V D L A B A S I U R
A N I A B A R A B S T E
M A T N O A S E R E T H
R E G F A N R E C A L O
A P A I N O T N A T J M
M O T E N A T I D A L R
C I N A U R E L I A T F

Apa! a cercar dins aquest brou de lletres deu noms de dona.

Solució

Isabel, Catalina, Maria, Margalida, Rosa, Aurèlia, Aina, Teresa, Antònia i Magdalena.

Maria Galmés

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Policia municipal	56 94 11
Policia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
	56 95 53
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

**l·listes de noccs
objectes de regal**

**Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç**

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480

Sant Llorenç

Màxima 25
Mínima 4
Mitja 13'8
Màxima mitja 20'2
Mínima mitja 7'4

Màxima mitja
Mínima mitja

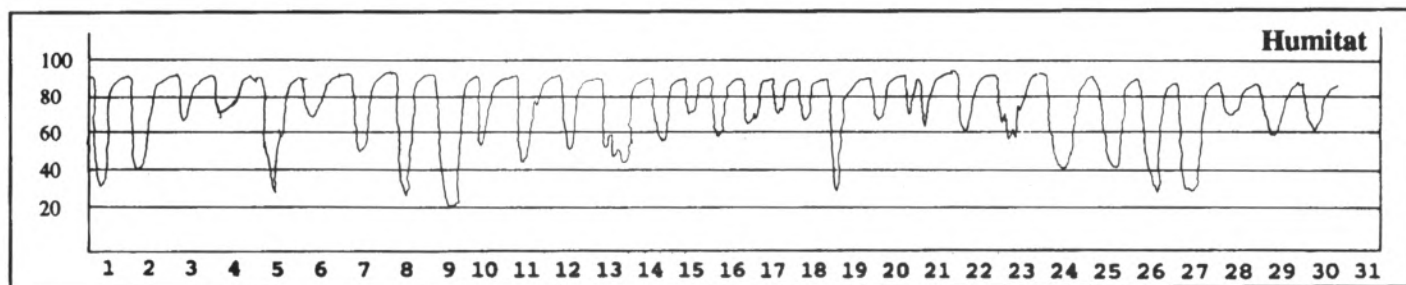
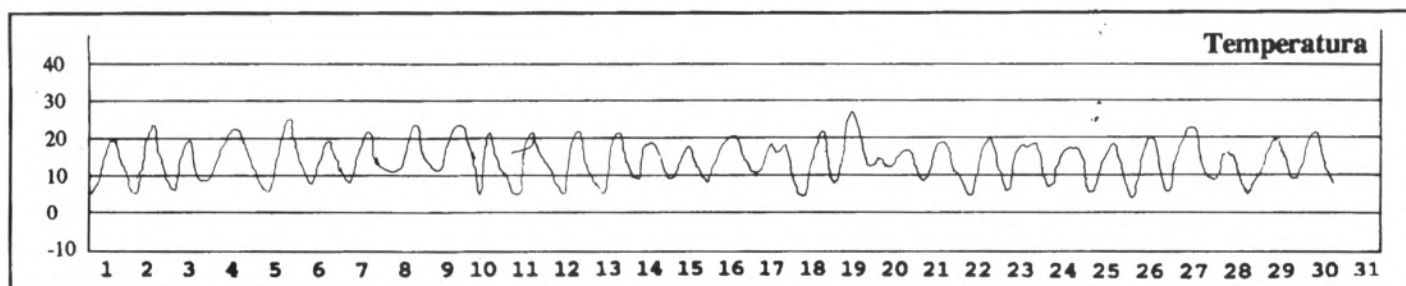
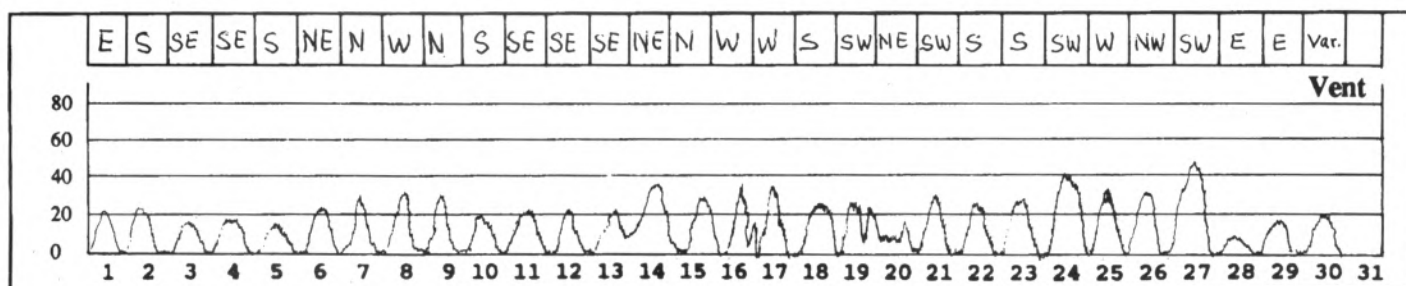
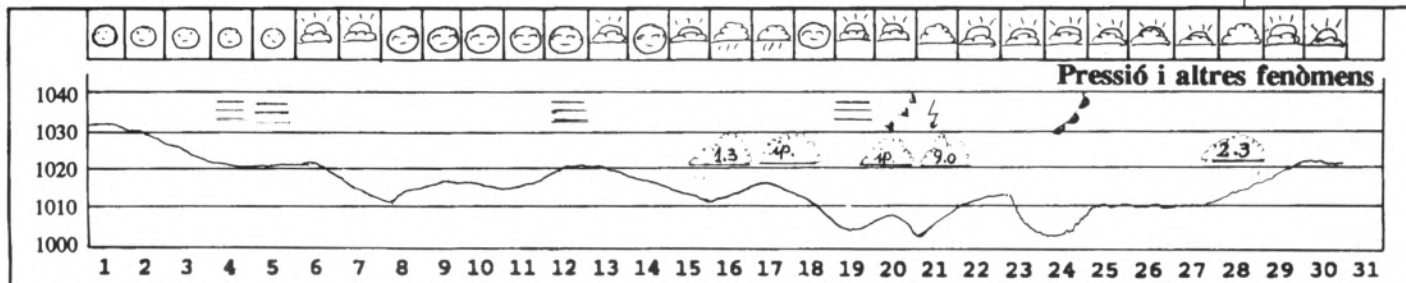
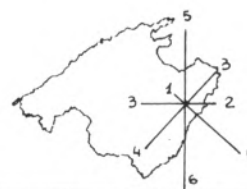
Resum comparatiu del mes d'abril

	1994	1995
Boires	3	4
Tempestes	4	1
Calabruixades	2	-
Pluja (l/m2)	44'1	126
Dies de cel serè	11	11
Dies de cel cobert	6	4
Dies de cel nuvolat	13	15
Gelades	-	-
Pluja acumulada any	99'4	71'4

Col.laboradors

Ses Planes (Ca'n Toni)	12
Son Vives (Ca'n Pedro)	12
Son Roca	14
Sa Fontpella	12'6
Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	7
Son Sureda (Ca'n Tomeu)	
Son Costes (Ca'n Salvador)	

Des d'on ha bufat el vent

Encetam avui aquesta nova secció, que comparà dues fotografies de racons del poble tirades des de poc més o manco el mateix lloc però amb unes quantes dècades de diferència, amb una imatge de tot Sant Llorenç vist des de la via de tren.

Aquestes fotografies estan separades per una cinquantena d'anys, a jutjar per la in-

documentària dels al.lots que surten a l'antiga, i encara que al primer cop de vista sembli que hi ha poca diferència, ja que precisament és la banda per on el poble menys ha crescut, si ens fixam en les clapes d'arbres que separen els carrers Gabriel Carrió i Ordines -que inclouen l'entranyable *campet*, on s'espavaven els ner-

vis els al.lots que anaven a escola a la Sala-, veurem que no és així.

La carretera tampoc no estava asfaltada ni el garatge construït, el molí d'en Gras duia capell, i per darrera l'església s'hi destriaven encara poques cases.

Text: Josep Cortès

Foto: Xisca Santandreu

